

KERTOMUS VUODESTA 2020

Vuosi 2020 oli Suomen tiedekustantajien liiton 27. toimintavuosi. Liitto täytti tehtävänsä tieteellistä julkaisutoimintaa harjoittavien yhteisöjen edunvalvonta- ja yhteistyöjärjestönä. Se valvoi jäsentensä etuja ja oikeuksia, vahvisti kotimaisten tieteellisten julkaisujen asemaa ja edisti alan toimijoiden välistä yhteistyötä ja kansainvälistä vuorovaikutusta. Liitto jakoi apurahoja ja palkintoja ja järjesti tiedekustantamiseen liittyviä koulutuksia ja muita tapahtumia. Liitto vaali ja loi suhteita muihin suomalaisen tieteen ja kustannusalan toimijoihin.

Vuonna 2020 suunnitelmia sotki korona, joka peruutti matkat ja siirsi kokoukset ja seminaarit nettiin. Asialistan kärjessä vuonna 2020 jatkoi kuitenkin kotimaisten tiedekustantajien toimintaedellytysten turvaaminen. Erityisen tärkeänä liitto piti avoimen julkaisemisen kotimaisen rahoitusmallin kestävää ratkaisemista, kustantajien näkökulman huomioon ottamista avoimen tieteen linjauksissa ja kotimaisten kielten määrätietoista vaalimista tieteen kieliin.

Jäsenet

Suomen tiedekustantajien liiton jäseneksi voi sääntöjen mukaan liittyä jokainen Suomessa tieteellistä julkaisutoimintaa harjoittava oikeuskelpoinen yhteisö tai rekisteröity säätiö, jonka liiton hallitus hyväksyy jäseneksi.

Liitolla oli 132 jäsentä vuoden 2020 päättyessä (Liite 1 tiedoston lopussa). Vuoden aikana hyväksyttiin kahdeksan uutta jäsentä: Haaga-Helia-ammattikorkeakoulu, Karjalan teologinen seura, Kela, Kuntoutussäätiö, Prologos, Redescriptions, Sosiaalityön tutkimuksen seura ja Therapiea-säätiö. Jäsenyydestään luopuivat Geologian tutkimuskeskus ja Säteilyturvakeskus. Näin jäsenmäärä kasvoi kuudella vuodesta 2019.

Liiton jäsenmaksu vuonna 2020 oli 50 euroa.

HALLINTO JA VIESTINTÄ

Toimihenkilöt ja -tilat

Liitolla oli kaksi osa-aikaista työntekijää. Liiton pääsihteerinä työskenteli professori Pauliina Raento ja projektisihteerinä filosofian maisteri Matias Karekallas.

Liiton kirjanpidosta vastasi Tilitoimisto Ranta (Tommi Ranta).

Liiton työntekijöiden terveydenhuoltopalvelut tuotti Mehiläinen.

Liitto vuokrasi pientä toimistoa Tieteellisten seurain valtuuskunnan tiloista osoitteessa Snellmaninkatu 13 A, 00170 Helsinki. Hallitus ja valiokunnat kokoontuivat enimmäkseen etänä koronarajoituksia noudattaen. Henkilöstö teki ensisijaisesti etätöitä, jonka perusteella heidän vakuutusturvaansa laajennettiin.

Tiedotus ja viestintä

Suomen tiedekustantajien liiton tilaisuuksista, apurahoista ja koulutuksesta tiedotettiin jäsenistölle jäsenkirjeessä, sähköpostilistalla sekä liiton verkkosivuilla osoitteessa <https://tiedekustantajat.fi/>. Jäsenkirje

ilmestyi sähköpostitse neljä kertaa vuonna 2020.

Kotisivujen ylläpidosta osoitteessa <https://tiedekustantajat.fi/> vastasi digitoimisto Acqua (Riitta Korpipää) ja verkkopalveluista Zoner Oy. Pääsihteeri ja projektsihteeri päivittivät kotisivujen sisältöä. Sisällöistä suosituimpia olivat tiedotteet, apurahat ja ohjeet. Istuntoja oli keskimäärin 660 (610 vuonna 2019) ja vierailuja 1260 kappaletta kuukaudessa (1059 vuonna 2019).

Liiton Facebook-profiilin ylläpidosta vastasi pääsihteeri. Aktivoituminen somessa nosti sivun tykkääjien määrää, joka oli 816 vuoden 2020 lopussa (vuoden 2019 lopussa 726). Vuoden aikana määrä lisääntyi 90:llä (+274 vuonna 2019). Seuraajia oli 918 (765 vuonna 2019).

Liiton postiosoite oli PL 518, 00101 Helsinki.

Hallinnon ja palveluiden kehittäminen

Vuonna 2020 jatkettiin liiton hallinnon ja palvelujen kehittämistä.

Edellisvuonna käynnistetty sääntöuudistus saatiin päätökseen. 1990-luvulla laaditut säännöt päivitettiin liiton e-ajan tehtävien ja tavoitteiden mukaisiksi. Liiton vuosikokous hyväksyi säännöt 8.9.2020 ja patentti- ja rekisterihallitus vahvisti ne 19.11.2020. Uudet säännöt sallivat valtuutettujen vuosikokousedustajien osallistumisen liiton kokouksiin etäyhteydellä.

Liiton sivuilla julkaistiin uudet digitointiohjeet <https://tiedekustantajat.fi/digitointiohjeita/> ja tietopaketti tiedelehtien käyttöehtojen (lisenssien) ja avoimuuden suhteesta <https://tiedekustantajat.fi/kayttoehdot-ja-avoimuus/> Molemmat julkaisut saivat myönteisen vastaanoton ja auttoivat neuvontaa kaipaavia täsmentämään kysymyksiään.

Liiton vakuutuspalvelut kilpailutettiin etätyötä koskevan turvan laajennuksen yhteydessä. Etätyövakuutus otettiin OP Pohjolasta. Lakisääteiset henki- ja tapaturmavakuutukset siirtyvät Fenniasta Ilmariseen keväällä 2021.

Tositetarkastajina jatkoivat läpi vuoden 2020 Riitta Koikkalainen ja Toni Suutari. Huomautettavaa ei löytynyt.

Liiton sähköpostiosoitteet päivitettiin keväällä.

Vuosikokous

Liiton sääntömääräinen, koronapandemian viivästyttämä vuosikokous pidettiin 8. syyskuuta 2020 THL:n tiloissa Helsingissä. Edustettuna valtakirjalla oli 30 jäsenyhteisöä (saman verran kuin vuonna 2019). Lisäksi kahden jäsenyhteisön edustajat seurasivat kokousta ilman valtakirjaa ja siihen liittyvää äänioikeutta.

Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat. Vuoden 2019 tilinpäätös vahvistettiin ja hallitus ja muut tilivelvolliset saivat vastuuvapauden. Kokous korotti hallituksen kokouspalkkioita lisääntyneen työmäärän perusteella. Puheenjohtajan palkkio nousi 200 euroon kokoukselta (ennen 100 €), muille maksetaan 100 € (50 €) kokoukselta.

Tilintarkastajaksi valittiin BDO Oy. Toiminnantarkastajan käyttämisestä päätettiin luopua päällekkäisyyden ja tarpeettomien kulujen karsimiseksi.

Lisäksi kokous hyväksyi hallituksen esityksen liiton uusiksi säännöiksi. Jäsenmaksu päätettiin porrastaa maksuajankohdan perusteella. Maksuun voidaan lisätä viivästysmaksuja. Uusi käytäntö astuu voimaan vuonna 2021.

Hallitus

Suomen tiedekustantajien liiton hallitukseen ajalla 1.1.–8.9.2020 kuuluivat:

Kimmo Jylhä, Vastapaino (2019–2022)

Leena Kaakinen, Gaudeamus (2015–2016, 2016–2019, 2019–2022)
Riitta Koikkalainen, Kulttuurintutkimuksen Seura (2017–2020)
Maria Lassila-Merisalo, Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK (2018–2021)
Pekka Nygren, Suomen Metsätieteellinen Seura (2015–2018, 2018–2021)
Elina Paju, The Westermarck Society (2019–2022)
Jukka Rantala, Suomen kasvatuksen ja koulutuksen historian seura (2017–2020)
Toni Suutari, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2017–2020)
Johanna Vuorelma, Valtiotieteellinen yhdistys (2018–2021)

Eroavuorossa hallituksesta vuonna 2020 olivat Koikkalainen, Rantala ja Suutari. Kaikki olivat liiton sääntöjen mukaan uudelleen valittavissa. Koikkalainen ja Suutari olivat valmiita jatkamaan toiselle kolmivuotiskaudelle, Rantala luopui tehtävästään. Hallituksen jäseniksi kolmivuotiskaudelle 2020–2023 valittiin äänestyksen jälkeen Riitta Koikkalainen, Mikael Laakso ja Toni Suutari.

Ajalla 8.9.–31.12.2020 hallitukseen kuuluivat (toimikaudet suluissa):

Kimmo Jylhä, Vastapaino (2019–2022)
Leena Kaakinen, Gaudeamus (2015–2016, 2016–2019, 2019–2022)
Riitta Koikkalainen, Kulttuurintutkimuksen Seura (2017–2020, 2020–2023)
Mikael Laakso, Informaatiotutkimuksen yhdistys (2020–2023)
Maria Lassila-Merisalo, Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK (2018–2021)
Pekka Nygren, Suomen Metsätieteellinen Seura (2015–2018, 2018–2021)
Elina Paju, The Westermarck Society (2019–2022)
Toni Suutari, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (2017–2020, 2020–2023)
Johanna Vuorelma, Valtiotieteellinen yhdistys (2018–2021)

Ajalla 1.1.–8.9.2020 hallituksen puheenjohtajana toimi Leena Kaakinen ja varapuheenjohtajana Toni Suutari. He jatkoivat tehtävissään 8.9.–31.12.2020.

Hallituksella oli vuoden aikana 11 kokousta, joista kaksi pidettiin sähköpostitse.

Hallituksen esityksiä valmisteltiin ja päätösten toimeenpanoa edistettiin kolmessa valiokunnassa. Pääsihteeri Raento oli kaikkien kolmen valiokunnan jäsen. Ajalla 1.1.–8.9.2020 hän oli koulutus- ja matkavalioikunnan koollekutsuja. Ajalla 8.9.–31.12.2020 hän oli työvaliokunnan koollekutsuja.

Vuosikokoukseen saakka hallituksen työvaliokuntaan kuuluivat Kaakinen (koollekutsuja), Koikkalainen ja Suutari. He jatkoivat jäseninä vuoden loppuun saakka. Työvaliokunta kokoontui kuusi kertaa vuonna 2020. Tämän lisäksi työskenneltiin sähköpostitse tarpeen vaatiessa.

Koulutus- ja matkavalioikuntaan olivat nimettyinä Jylhä, Koikkalainen, Lassila-Merisalo ja Paju ajalla 1.1.–8.9.2020. He jatkoivat tehtävissään 31.12.2020 asti. Uudeksi koollekutsujaksi valittiin Paju. Valiokunta ei kokoontunut vuonna 2020.

Digitointi- ja Open Access -valiokunnan jäsenet ajalla 1.1.–8.9.2020 olivat Kaakinen, Nygren, Rantala, Suutari ja Vuorelma (koollekutsuja). Ajalla 8.9.–31.12.2020 valiokuntaan kuuluivat Kaakinen, Laakso, Nygren, Suutari ja Vuorelma (koollekutsuja). Valiokunta kokoontui kolme kertaa vuonna 2020.

Hallituksen ja valiokuntien kokouksiin osallistuneille maksettiin hallituksen kokouspalkkion mukainen palkkio kustakin kokouksesta.

APURAHAT

Liiton apurahoilla edistetään kotimaista tieteellistä kustannus- ja julkaisutoimintaa. Vuonna 2020 apurahoja myönnettiin muun muassa vanhojen julkaisujen digitointiin, laite- ja ohjelmistohankintoihin, koulutukseen sekä sähköisen julkaisemisen ja aikakauskirjojen strategiseen kehittämiseen. Hauissa suosittiin laadukkaita

hakemuksia, joiden aiheena oli koulutus tai organisaatioiden välinen yhteistyö.

Suomen tiedekustantajien liitto myönsi vuonna 2020 kaikkiaan 40 apurahaa, yhteensä 352 876 euroa (vuonna 2019 myöntöjen määrä oli 33 ja myönnetty summa 153 173 €).

Helmikuun haku

Helmikuun haku oli avoinna ajalla 1.–29.2.2020. Hakemuksia saapui 26 kappaletta, yhteensä 162 891,60 euron edestä. Hakemuksista 21 rahoitettiin, yhteensä 129 070 euroa. Rahoitusta sai 79 % haetusta summasta, 81 % hakemuksista ja 76 % hakijoista. Aiemmin rahoittamattomista hakijoista 100 % sai myönteisen päätöksen. Rahoitettavien joukossa oli kaksi liiton jäsenyyttä hakenutta hakijaa (100 %).

Apurahat myönnettiin seuraaville hakijoille:

Allegra Lab Hki	4000 € koulutukseen
Alue- ja ympäristötutkimuksen seura	4500 € kohdeapuraha
Edistyksellinen tiedeliitto	1500 € kotisivu-uudistukseen
Elintarviketieteiden Seura	7500 € markkinointiin
Hallinnon Tutkimuksen Seura	6000 € digitointiin (kirjoittajalupien hankintaan)
Kotimaisten kielten keskus	12 800 € digitointiin
Kulttuurintutkimuksen seura	9200 € OA-julkaisemiseen ja ulkoasun uudistamiseen
Kuntoutussäätiö	9500 € digitointiin
Prologos	520 € OA-siirtymään
Redescriptions	7000 € OA-siirtymään yhdessä HUP:n kanssa
Siirtolaisuusinstituutti	15 000 € digitointiin
Sukupuolentutkimuksen seura	2500 € markkinointiin
Suomen Lääkärilehti	7500 € selvitykseen
Suomen Queer-tutkimuksen seura	3700 € kohdeapuraha
Tekniikan Historian Seura	4000 € kohdeapuraha
Teologinen Julkaisuseura	5500 € ulkoasun uudistamiseen
Turun Historiallinen Yhdistys	5000 € digitointiin
Tutkijaliitto	10 350 € ulkoasun uudistamiseen ja markkinointiin
Työelämän tutkimusyhdystys	5000 € ulkoasun ja kotisivun uudistamiseen
Työväenperinne	4000 € kansainvälistymiseen
Tähtitieteellinen yhdistys Ursa	4000 € markkinointiin

Lokakuun haku

Apurahahakuun ajalla 1.–31.10.2020 lähetettiin 29 hakemusta, yhteensä 456 385 euroa. Rahoitusta sai 19 hakemusta, yhteensä 223 806 euroa. Rahoitusta sai 49 % haetusta summasta, 66 % hakemuksista ja 76 % hakijoista. Aiemmin rahoittamattomista hakijoista 60 % sai myönteisen päätöksen. Rahoitettavien joukossa oli kaksi liittoon kuulumatonta hakijaa, joista toinen yhteishakemuksessa (100 %).

Myönnöt jakautuivat seuraavasti:

Eurooppalaisen Filosofian Seura	16 800 € e-hankkeisiin ja markkinointiin
Historiallinen Aikakauskirja (SHS)	53 200 € digitointiin
Kansanvalistusseura	16 710 € digitointiin ja podcastiin
Kirjallisuudentutkijain Seura	3500 € lehden markkinointiin
Kotikielen Seura & Virittäjä	26 840 € lehden juhlavuoden nettisivustoon
Nuorisotutkimusseura ym.	26 580 € selvitykseen ja koulutuksiin
Porthan-seura	2500 € lehden ulkoasun uudistamiseen
Sigillum	5200 € selvitykseen
Suomalais-Ugrilainen Seura	7979 € digitointiin
Suomen Ateenan-instituutin säätiö	4900 € digitointiin
Suomen Filosofinen Yhdistys	600 € koulutukseen
Suomen Hammaslääkäriseura Apollonia	5481 € digitoinnin teknisiin kuluihin

Suomen Muinaismuistoyhdistys	6000 € sarjojen ulkoasun uudistamiseen
Suomen Tilastoseura	8000 € nettisivustohankkeeseen
Tulevaisuuden tutkimuksen seura	2800 € laitehankintaan
Työväen historian ja perinteen tutk seura	9240 € digitointiin
Valtiotieteellinen yhdistys	8726 € metatietotyöpajaan, julkaisujen elinkaareen & kirjoittajakoulutukseen
Vastapaino	16250 € verkkosivuston suunnitteluun ja perustamiseen
Ålands Fredsinstitut	2500 € koulutukseen

PALKINNOT

Vuoden tiedekirja

Suomen tiedekustantajien liiton ja Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) Vuoden tiedekirja -palkinnon 10 000 euroa vuoden 2019 parhaasta kotimaisesta tiedekirjasta sai filosofian tohtori Kirsi Lehto teoksestaan *Astrobiologia. Elämän edellytyksiä etsimässä*. Kirjan kustantaja on Tähtitieteellinen yhdistys Ursa.

Kunniamaininnalla (2500 €) palkittiin kauppatieteiden tohtori Christer Lindholm teoksestaan *Totuudenjälkeinen talouspolitiikka – Thatcheristä Trumpiin*. Kirjan kustantaja on Vastapaino.

Palkintoraatiin kuuluivat professori Tuomas Forsberg, professori Minna Palmroth ja emeritusprofessori Nils Erik Villstrand. Raadin sihteerinä toimi viestintäpäällikkö Ilari Hetemäki TSV:stä. Palkinnon saajat julkistettiin maaliskuussa.

Vuonna 2020 palkintosummaa korotettiin 25 000 euroon ja valintakriteerit tarkistettiin. Palkittavalta teokselta edellytetään jatkossa, että se perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja todennettavaan lähdepohjaan. Valinnassa painotetaan vertaisarvioituja ja huolellisesti toimitettuja, sujuvasti luettavia kotimaisia teoksia. Painotus korostaa tiedettä ja erottaa palkinnon yleisen tietokirjallisuuden monista palkinnoista.

Vuoden 2020 palkintoraati aloitti työskentelynsä marras-joulukuun vaihteessa. Raadin jäsenet ovat Euroopan historian dosentti, akatemiaturkija Oula Silvennoinen (Helsingin yliopisto), teoreettisen fysiikan dosentti Tuomas Tenkanen (Helsingin yliopisto) sekä matkailun kulttuurin tutkimuksen professori Soile Veijola (Lapin yliopisto). Raadin sihteerinä toimii julkaisupäällikkö Sami Syrjämäki TSV:sta.

Ansiokkaalle kotimaiselle tiedekirjalle vuosittain myönnettävä palkinto jaettiin ensimmäisen kerran vuonna 1989. Se rahoitetaan tekijänoikeusjärjestö Kopioston keräämillä tiedejulkaisujen käyttökorvauksilla. Kaikki tähänastiset palkinnot on listattu Wikipediassa: https://fi.wikipedia.org/wiki/Vuoden_tiedekirja.

Vuoden tiede-editori

Vuonna 2020 perustettiin uusi palkinto, jonka tarkoituksena on parantaa tiede-editorien työn arvostusta ja näkyvyyttä. Samalla muistutetaan luotettavan ja sujuvasti muotoillun tutkitun tiedon merkityksestä.

Vuoden 2020 palkinnon saajaksi valittiin *Sosiaalilääketieteellisen aikakauslehden* päätoimittaja Riikka Lämsä. Häntä kiitettiin erityisesti lehden monipuolisesta kehittämisestä ja toimituksen hyvinvoinnista huolehtimisesta. Lämsä saa toimitukseltaan erinomaista palautetta.

5000 euron tunnustuspalkinto jaetaan vuosittain. Ehdotuksia palkinnon saajaksi voivat tehdä kotimaiset tiedekustantajat ja -julkaisijat, editorit ja yleisö marraskuun loppuun saakka. Palkinnon saajan valitsee liiton hallitus joulukuun kokouksessaan.

KOULUTUSTILAISUUDET JA OPINTOMATKAT

Tiedejulkaisemisen perusteet -koulutus

Joulukuussa 2019 Tuusulassa alkaneen kurssin kaksi jälkimmäistä lähiopetusjaksoa järjestettiin vuoden 2020 tammikuussa Porvoossa ja maaliskuussa Helsingissä. Kurssi sai kiittävää palautetta 20 osallistujaltaan.

Kurssi koostui kurssille vertaissisältöä tuottavista ennakotehtävistä ja kolmesta lähiopetusjaksosta, jotka sisältävät asiantuntijaluentoja, keskustelevia työpajoja ja verkottumista tukevaa iltaohjelmaa. Kurssin tuotti ja johti pääsihteeri Raento. Projektisihteeri Karekallas avusti ja osallistui koulutukseen.

Lukuvuoden 2020–2021 kurssi peruttiin koronapandemian vuoksi.

Tiedejulkaisemisen päivä 8.10.2020

Tampereelle kaavailtu tilaisuus muuttui webinaariksi, jossa esitelmöitiin ja keskusteltiin otsikolla *Monimuotoisesti, monikielisesti – saavutettavasti. "Paikallisyhteisöistä"* vastasi Sanna Kivimäki (Tampereen yliopisto). Puhujien joukossa oli liiton hallituksen jäsen Maria Lassila-Merisalo. Liitto järjestää tapahtumaa vuosittain yhteistyössä TSV:n, Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan ja Kansalliskirjaston kanssa. Langoilla vuonna 2020 oli enimmillään 120 kiinnostunutta. <https://www.tiedejulki.fi/paivat>

Projektisihteeri Karekallas kirjoitti tapahtumasta *Tietolinja*-lehden joulukuun numeroon: <https://tietolinja.kansalliskirjasto.fi/2020-2/2002-tiedejulkaiseminen/>

Tiedelehti digiksi -webinaari 15.10.2020

Kansanvalistusseuran ja liiton yhteisessä digikoulutuksessa kerrottiin julkaisujen digitoitihankkeen toteuttamisesta. Pääsihteeri Raento esitteli liiton uusia digitoitiohjeita, käyttöehtoja koskevaa tietopakettia ja liiton apurahoja. Tilaisuus onnistui hyvin, mutta koulujen syysloma verotti osallistujia, joita oli 35. Palaute oli kiittävää ja siinä toivottiin tilaisuuden toistamista tulevina vuosina.

<https://kansanvalistusseura.fi/sivistyskulma/tiedelehti-digiksi-tyopaja/>

Kansanvalistusseura julkaisi webinaarin alla kolme haastattelujuttua verkkosivuillaan:

26.9. Johtava tietoasiantuntija Marja Kokko, Tampereen yliopisto: <https://kansanvalistusseura.fi/yleinen-fi/kun-julkaisua-muutetaan-digitaaliseen-muotoon-tarvitaan-metatietoja/>

7.10. toimituspäällikkö Jouko Kokkonen, *Liikunta & Tiede*: <https://kansanvalistusseura.fi/yleinen-fi/tiedelehden-toimittaja-hyodyntaa-digiarkistoa-juttujen-ideoinnissa/>

13.10. pääsihteeri Pauliina Raento, Suomen tiedekustantajien liitto: <https://kansanvalistusseura.fi/yleinen-fi/tiedejulkaisun-digitointi-vaatii-kestavan-perustan/>

Johdatus tiedeviestintään 6.11.2020

Pääsihteeri Raento esitelmöi Tampereen yliopiston jatkokoulutusohjelman webinaarissa aiheesta "Tiedejulkaiseminen tiedeviestinnän muotona". Teemapäivän järjesti Sanna Kivimäki.

Muut

Koronapandemia peruutti vuodelle 2020 suunnitellut opintomatkat Cambridgeen ja Lontooseen, Valenciaan, Varsovaan ja Göteborgiin. Lisäksi joitakin temaattisia seminaareja lykättiin koronan jälkeiseen aikaan.

Osa tapahtumista toteutettiin netissä. Liitto tarjosi paikkoja ALPSP:n (Association of Learned Publishing) vuosikokoukseen ja OASPA:n (Open Access Scholarly Publishers) kongressiin (molemmat syyskuussa). ALPSP ei kiinnostanut, OASPA:an osallistui kolme jäsenyhteisöjen edustajaa.

Kentän seuranta ja henkilöstön täydennyskoulutus

Pääsihteeri Raento osallistui Lontoossa 6.2.2020 *Publication Ethics: Fraud & Misconduct* -kurssiin, jonka järjesti Association for Learned and Professional Society Publishers (ALPSP).

Projektisihteeri Karekallas osallistui seuraaviin tapahtumiin:

16.–18.9.2020: Pubmet2020: The 7th Conference on Scholarly Communication and Publishing in the Context of Open Science <http://pubmet.unizd.hr/pubmet2020/>

12.11.2020: Alue- ja ympäristötutkimuksen seuran 50-vuotisjuhlavuoden webinaari *Viesti ja vaikuta*:

Suomenkielinen julkaiseminen <https://www.versuslehti.fi/tapahtuma/viesti-ja-vaikuta-webinaari-suomenkielinen-julkaiseminen/>

26.11.2020: 7. kansallinen tiedeviestintäkongressi: *Puhetta pirulaisesta: Koronavirus, asiantuntijuus ja julkisuus*. Suomen tiedetoimittajain liiton ja TJNK:n webinaari

<https://tjnk.fi/fi/tapahtumat/puhetta-pirulaisesta-koronavirus-asiantuntijuus-ja-julkisuus>

TIEDEJULKAISUJEN NÄKYVYYDEN JA MYYNNIN EDISTÄMINEN

Kotimaisten tiedelehtien Tiedon tähden -kampanja kirjastoissa

Kampanja eteni keväällä toivotusti mutta yhteistyökumppani TSV:n kiinnostus laimeni koronan iskettyä. Kampanjakoordinaattori Riitta Koikkalaisen mukaan vastaanotto oli hyvä suhteessa resursseihin. Kampanjan ammattikorkeakoulujen kanssa toteutettavaa päätöstä lykättiin odottamaan pandemian rauhoittumista.

Liitto rahoitti kampanjaa 10 000 eurolla.

Turun, Helsingin ja Tampereen kirjamesut loka-marraskuussa peruttiin tai toteutettiin netissä. TSV:n kanssa aiempina vuosina järjestetty ohjelma Tiedekirjan osastolla Helsingissä jouduttiin perumaan.

MUU EDUNVALVONTA JA EDUSTUKSET

Suomen tiedekustantajien liiton edunvalvontatoiminta vuonna 2020 oli vilkasta. Edustus- ja asiantuntijatehtäviensä lisäksi hallituksen jäsenet seurasivat tiedekustantamisen ja -julkaisemisen kenttää aktiivisesti, verkottuivat ja olivat yhteydessä liiton jäsenistöön ja sidosryhmiin.

Jäsenyydet ja sopimukset

Vuonna 2020 liitto oli tekijöiden ja kustantajien yhteisen tekijänoikeusjärjestön Kopiosto ry:n jäsen <https://www.kopiosto.fi/> ja Association of Learned and Professional Publishers (ALPSP) -järjestön täysjäsen (UK) <https://www.alpsp.org/> Pääsihteeri Raento osallistui ALPSP:n *Education Committee* -valmisteluryhmän työskentelyyn.

Vuoden 2020 aikana pääsihteeri Raento liittyi European Association of Science Editors (EASE) -järjestöön. <https://ease.org.uk/> ja liitto hyväksyttiin Committee on Publication Ethics (COPE) -järjestön jäseneksi: <https://publicationethics.org/>

Tietokirjallisuuden kopiointikorvausten jakosopimus uusittiin päivitettyinä vuosille 2020–2024 Suomen Kustannusyhdistyksen ja Suomen Tietokirjailijoiden aloitteesta.

Lausunnot ja kannanotot

Huhtikuun alussa liitto ja TSV vastasivat Suomen yliopistojen rehtorineuvoston UNIFI:n, Suomen ylioppilaskuntien liiton SYL:n ja vetoomukseen ja Suomen yliopistojen kirjastojen verkoston FUN:n edustajien vetoomukseen ”Digitaalisten tietoaineistojen saatavuus turvattava poikkeusoloissa.” <https://tiedekustantajat.fi/edunvalvonta/tiedekustantajat-ja-tsv-vastasivat-unifin-ja-kumppaneiden-vetoomukseen/>

Vuoden aikana liitto kommentoi kolmea lausuntokierroksella ollutta Avoimen tieteen dokumenttia: *Tutkimusjulkaisujen avoimen saatavuuden suositukset tutkimusorganisaatioille* (huhtikuu), *Avoimen julkaisemisen suositus tutkimusrahoittajille* (kesäkuu) ja *Unescon suositusluonnos avoimesta tieteestä* (marraskuu).

Lisäksi liitto lähetti kesäkuussa Kansalliskielistrategian uudistusta koskevan kirjallisen kannanoton oikeusministeriöön.

Opetus- ja kulttuuriministeriötä lähestyttiin kesäkuussa Kopioston kanssa laaditulla toimenpidepyynnöllä, jossa liiton hallituksen puheenjohtaja Leena Kaakinen ja Kopioston varatoimitusjohtaja Jukka-Pekka

Timonen pyysivät kotimaisen tieteellisen julkaisutoiminnan pelastamista. Selvyyttä haluttiin avoimen saatavuuden tulkintaan ja tiedejulkaisutoiminnan ristiriitaiseen ohjauspolitiikkaan. Lisäksi pyydettiin oikeudenhaltijoiden intressien ja sopimusvapauden periaatteen parempaa huomioon ottamista ja ministeriön aktiivisempaa ja johdonmukaisempaa ohjausroolia kotimaisen tiedejulkaisutoiminnan rahoituskriisiin ratkaisemisessa.

Tutkimukset ja selvitykset

Projektisihteeri Karekallas selvitti liiton edunvalvontatyön tueksi, miten Kansalliskirjaston hallinnoimat Elektra- ja Peri+-palvelut merkitsevät niissä mukana oleville lehdille talouden, näkyvyyden, saatavuuden, tekijänoikeuden turvaamisen ja mahdollisten muiden tekijöiden näkökulmista.

Tietoa tarvittiin, koska Kansalliskirjasto päätti helmikuussa lopettaa uuden materiaalin vastaanottamisen Elektra- ja Peri+-palveluihin vuoden 2020 päättyessä. Kyselyn tuloksena liitto esitti alasajon siirtymäajan pituudeksi kahta vuotta vaihtoehtona olleen yhden vuoden sijasta.

Pääsihteeri Raento esitteli selvityksen tuloksia 12.5. Kansalliskirjaston, Kopioston, TSV:n ja liiton järjestämässä infowebinaarissa. Myös puheenjohtaja Kaakinen käytti tilaisuudessa puheenvuoron, jossa hän toi esiin liiton kannan kotimaisen tiedejulkaisemisen kestävän rahoittamisen tärkeyteen.

Projektisihteeri selvitti myös, miten liiton jäsenorganisaatioiden julkaisut on lisensoitu. Tuloksia käytettiin liiton verkkosivuille laaditun *Tiedelehtien käyttöehdot, avoin julkaiseminen ja sen rahoitus* -tietopaketin ja yllä mainitun OKM-toimenpidepyynnön laatimisessa. Lisäksi tietoja käytettiin liiton, TSV:n ja Kopioston keskusteluissa avoimen julkaisemisen rahoituksesta ja lisensoinnista.

Vuoden 2020 lopulla liitto käynnisti avoimen julkaisemisen rahoitusmallin etsintää tukevan tutkimushankkeen valmistelun. Työtä johtivat puheenjohtaja Kaakinen, hallituksen jäsen Laakso ja pääsihteeri Raento. Projektisihteeri Karekallas avusti.

Helsinki Initiative on Multilingualism in Scholarly Communication

Liitto jatkoi työtään tiedeviestinnän monikielisyyttä puolustavan Helsinki-aloitteen hyväksi yhtenä aloitteen alkuperäisallekirjoittajana. Aloitteen ohjausryhmässä liittoa edusti puheenjohtaja Kaakinen.

<https://www.helsinki-initiative.org/>

Helsinki-aloitteesta sai alkunsa myös Multilingualism Workshop -monikielisyystyöpaja, joka järjestettiin OASPA-konferenssin yhteydessä 21.9.2020. Puheenjohtaja edusti liittoa työpajan suunnitteluryhmässä ja piti työpajassa esitelmän yhdessä TSV:n Janne Pölösen kanssa: <https://www.aeup.eu/aeup/2020-workshop-multilingualism/>

Työpajan taustalla oli puheenjohtaja Kaakisen yhteistyö Euroopan yliopistokustantajien järjestö AEUP:n (Association of European University Presses) kanssa.

Helsinki-aloitteen motivoima korkean profiilin kutsufoorumi Brysselissä maaliskuussa jouduttiin perumaan Covid-19-tilanteen pahentuessa.

Kopiosto

Pääsihteeri Raento edusti liittoa Kopiosto ry:n jakoneuvotteluissa, vuoden 2020 lopusta alkaen alas ajettavien Elektra- ja Peri+ -palvelujen johtoryhmässä ja oikeudenhaltijoiden johtoryhmässä. Oikeudenhaltijoiden ryhmässä liittoa edusti myös hallituksen jäsen Johanna Vuorelma.

Pääsihteeri osallistui 19.8.2020 Kopioston koolle kutsumaan kustantajajärjestöjen kokoukseen, jolla valmistauduttiin Kopioston ja Kansalliskirjaston sopimusneuvotteluihin vanhojen lehtien avoimen nettikäytön periaatteista. Kokous toivoi, että tiedelehdet erotettaisiin omaksi kokonaisuudekseen suojatusta aineistosta, vähintään vuoden embargo-optio säilytettäisiin ja tuoreemmalla aineistolla olisi korkeampi tariffi.

Pääsihteeri osallistui Kopioston kevätkokoukseen 15.9.2020 ja syyskokoukseen 16.12.2020.

Avoim tiede

Puheenjohtaja Kaakinen toimi *Julkaisemisen avoimuus* -asiantuntijaryhmän puheenjohtajana TSV:n vetämässä kansallisessa Avoimen tieteen koordinaatiossa.

Hän osallistui liiton edustajana ryhmän työskentelyyn verkossa järjestetyillä *Avoimen tieteen kevätpäivillä* 13.5.2020, *Avoimen tieteen työpajoissa* 17.3.2020 ja 7.10.2021 sekä *Avoimen tieteen syyspäivillä* 7.–8.12.2020.

Puheenjohtaja ja pääsihteeri Raento osallistuivat 20.1.2020 Avoimen tieteen koordinaattorin Henriikka Mustajoen koolle kutsumaan säätiö- ja intressiryhmätapaamiseen, jossa keskusteltiin avoimen tiedejulkaisemisen rahoituksesta.

Muut edustukset, edunvalvonta & sidosryhmätyö

Puheenjohtaja Kaakinen edusti liittoa JUFO-vertaisarviointitunnuksen ohjausryhmän jäsenenä. Myös liiton hallituksen puheenjohtaja emerita, professori Anne Mäntynen kuuluu ryhmään, jossa hän aloitti liiton edustajana tunnusta luotaessa.

Anne Mäntynen edusti liittoa opetus- ja kulttuuriministeriön TTV-johtoryhmässä. Hänen varajäsenenään oli liiton hallituksen jäsen emeritus, apulaisprofessori Olli Pyyhtinen. Johtoryhmä kokoontui neljästi vuonna 2020 ja päätti työnsä vuoden vaihtuessa. Tulokseksi saatiin sivusto <https://tiedejatutkimus.fi/fi/>

Puheenjohtaja ja pääsihteeri toivottivat Suomen tietokirjailijat ry:n uuden toiminnanjohtajan Sanna Haanpään tervetulleeksi ja keskustelivat yhteistyöstä tapaamisessa 25.2.2020.

Pääsihteeri Raento osallistui 9.6.2020 opetus- ja kulttuuriministeriön Tiedejatutkimus.fi-sivuston avajaistilaisuuteen. Hän toivoi keskustelussa, että kotimaisten tiedekustantajien ja -editorien tekemä työ huomioitaisiin tieteen ja tutkimuksen infrastruktuurina.

Hallituksen jäsen Maria Lassila-Merisalo edusti liittoa Helsingin Sanomain Säätiön *Tiedettä suomeksi* -palkinnon jakotilaisuudessa Helsingissä 21.9.2020.

Lisäksi hallituksen jäsenet seurasivat liiton toimialan tapahtumia muissa luottamustehtävissään.

TALOUS

Suomen tiedekustantajien liiton taloudellinen tilanne vuonna 2020 oli **poikkeuksellisen hyvä**. Tähän oli kolme syytä. Niistä tärkein oli se, että tekijänoikeusjärjestö Kopiosto maksoi tieteellisten julkaisujen käyttökorvauksia kahdelta vuodelta tilitysmenettelynsä asteittaiseen muutokseen liittyen. Toiseksi koronapandemia leikkasi varsinkin matkojen ja koulutusten menoja.

Kolmanneksi: toukokuussa 2020 käytyjen jakoneuvottelujen tulos oli liitolle edullinen. Liiton osuus korvauksista nousi sekä prosentuaalisesti että euromääräisesti kaikissa kolmessa ryhmässä, joissa liitto neuvotteli. Neuvotteluissa jyvitettiin tulot peruskouluista, lukioista ja varhaiskasvatuksesta sekä yliopistoista ja ammattikorkeakouluista.

Liiton korvaukset *tietokirjallisuusryhmässä* (neuvottelukumppaneina SKY ja STEK): PELUVA 9 % (aiemmin 1 %) ja YOAMK 22 % (aiemmin 1 %).

Liiton korvaukset *lehtiryhmässä* (neuvottelukumppaneina Aikakauslehtien Liitto, Sanomalehtien Liitto, SKY ja STEK): PELUVA 19 % (aiemmin 2 %) ja YOAMK 42 % (aiemmin 35 %).

Liiton korvaukset *kuvaryhmässä* (neuvottelukumppaneina Aikakauslehtien Liitto, Sanomalehtien Liitto, SKY ja STEK): PELUVA 17,18 % (aiemmin 1 %) ja YOAMK 28,18 % (aiemmin 18 %).

Näiden kolmen tekijän yhteisvaikutuksesta liiton vuoden 2020 tulos nousi ennätyselliseksi: korvauksia saatiin yhteensä 1 161 765,15 euroa (508 347,19 € vuonna 2019 ja 387 568,54 € vuonna 2018).

Siirtymävaiheen valokopiokorvausten osuus em. kokonaissummasta oli 771 471,70 euroa / 66 prosenttia (274 300 € / 54 % vuonna 2019 ja 157 280,12 € / 41 % vuonna 2018). Digitointikorvauksia maksettiin 390 293,45 € (234 047,19 € vuonna 2019 ja 230 288,42 € vuonna 2018).

Poikkeusvuonna korvauksia siirrettiin eteenpäin tiedekustannus- ja julkaisusalan kotimaisille toimijoille apurahoina, palkintoina, koulutuksina ja etäkongressien osallistumismaksuina. Lisäksi tiedejulkaisuista saatavilla käyttökorvauksilla rahoitettiin liiton neuvonta- ja asiantuntijapalvelut.

Jäsenmaksuja kertyi 6550 euroa (6400 € vuonna 2019 ja 5700 € vuonna 2018).

Tilikauden ylijäämä oli 6482,99 euroa (oikaistu ylijäämä 5841,23 €/ylijäämä 180 405,67 € vuonna 2019, ylijäämä 430,53 € vuonna 2018).

Aalto yliopisto	Sigillum
Aikuskasvatuksen tutkimusseura	50 Siirtolaisuusinstituuttisäätiö
AllegraLab Helsinki	Skepsis
Alue- ja ympäristötutkimuksen seura	Societas pro Fauna et Flora Fennica
Aue-säätiö	Sosiaalipoliittinen yhdistys
Avoimen tiedon keskus	Sosiaalilääketieteen yhdistys
Dendrologian Seura – Dendrologiska Sällskapet	Sosiaalityön tutkimuksen seura
Diakonian tutkimuksen seura	Sukupuolentutkimuksen Seura
Donner-instituutti	Suomalainen Lakimiesyhdistys
10 Edistysellinen tiedeliitto	Suomalainen Lääkäris seura Duodecim
Eetos	Suomalainen Teologinen Kirjallisuusseura
Ekonomiska Samfundet i Finland	60 Suomalais-Kiinalainen Kasvitieteen Säätiö
Elintarviketieteiden Seura	Suomalais-Ugrilainen Seura
Ethnos	Suomalaisen Kirjallisuuden Seura
ETMU	Suomen Antropologinen Seura
Eurooppalaisen filosofian seura	Suomen Arkeologinen Seura
Gaudeamus Helsinki University Press	Suomen Ateenan-instituutin säätiö
Haaga-Helia-ammattikorkeakoulu	Suomen Biologian Seura Vanamo
Hallinnon tutkimuksen seura	Suomen Eksegeettinen Seura
20 Historian Ystävien Liitto	Suomen elokuvatutkimuksen seura
Historiska föreningen	Suomen eläin- ja kasvitieteen julkaisutoimikunta
Hämeen ammattikorkeakoulu / HAMK Unlimited	70 Suomen Estetiikan Seura
Informaatiotutkimuksen yhdistys	Suomen Filosofinen Yhdistys
Kansanvalistusseura	Suomen Geologinen Seura
Karjalan teologinen seura	Suomen Hammaslääkäriliitto
Karl Marx -seura	Suomen Hammaslääkäris seura Apollonia
Kasvinsuojeluseura	Suomen Historiallinen Seura
Kehitysvammaliitto	Suomen Itämainen Seura
Kela	Suomen kansainvälisoikeudellinen seura
30 Kirjallisuudentutkijain seura	Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura
Klassillis-filologinen yhdistys	Suomen kasvatuksen ja koulutuksen historian seura
Kotikielen Seura	80 Suomen Kasvatustieteellinen Seura
Kotimaisten kielten keskus	Suomen keskiajan arkeologian seura
Kulttuurintutkimuksen seura	Suomen Kielen Seura
Kulttuuripolitiikan tutkimuksen seura	Suomen kielitieteellinen yhdistys
Kuntoutussäätiö	Suomen kirkkohistoriallinen seura
Kustannus Oy Duodecim	Suomen Lääketieteen Historian Seura
Lapland University Press/Lapin yliopistokustannus	Suomen Lääkäriliitto
Liikuntatieteellinen seura	Suomen Maataloustieteellinen Seura
40 Luonnonfilosofian seura	Suomen Maantieteellinen Seura
Media- ja viestintätieteellinen seura Mevi	Suomen Merihistoriallinen Yhdistys
Nuorisotutkimusseura	90 Suomen Metsätieteellinen Seura
Opetuksen ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus	Suomen Muinaismuistoyhdistys
Ortodoksisten Pappien Liitto	Suomen Musiikkitieteellinen seura
Porthan-Seura	Suomen Queer-tutkimuksen seura
Prologos	Suomen Psykologian Seura
Puheen ja kielen tutkimuksen yhdistys	Suomen Rauhantutkimusyhdystys
Redescriptions	Suomen Sammalseura

Suomen Seksologinen Seura
Suomen Sieniseura
Suomen sosiaalipedagoginen seura
100 Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys AFinLA
Suomen Sukututkimusseura
Suomen Tiedeseura / Finska Vetenskap-Societeten
Suomen Tieteellinen Kirjastoseura
Suomen tieteen- ja teknologian tutkimuksen seura
Suomen tilastoseura
Suomen Tribologiyhdistys
Suomen urheiluhistoriallinen seura
Suomen ympäristöoikeustieteen Seura
Suoseura
110 Svenska litteratursällskapet i Finland
Taidehistorian Seura
Taideyliopisto
Tampere University Press
Tekniikan Historian Seura
Teologinen Julkaisuseura
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
Therapeia-säätiö
Tulevaisuuden Tutkimuksen Seura
Turun Historiallinen Yhdistys
120 Tutkijaliitto
Työelämän tutkimusyhdistys
Työterveyslaitos
Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seura
Työväenperinne
Tähtitieteellinen yhdistys Ursa
Uusfilologinen yhdistys
Valtiotieteellinen yhdistys
Vastapaino Kustannusyhtiö
Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura
130 Väestöntutkimuslaitos
The Westermarck Society
Yhdyskuntasuunnittelun Seura

